

#COMMUNIO

ČASOPIS STAROKATOLICKÉ CÍRKVE V ČESKÉ REPUBLICE

starokatolici.cz

Biskup Pavel • Oleje 2018

KÁZÁNÍ

Proč se stali starokatolíky?

ROZHOVORY

Jihlava • Praha - Máří

Z FARNOSTÍ

Čas letí. Velikonoce a Letnice jsou za námi, oslavili jsme tajemství Kristova vzkříšení i vylití Ducha svatého. Druhý letošní číslo Communia nám tedy přináší možnost ohlédnout se zpátky.

Také se těšíte z toho, když slyšíte, že naše církev stále oslovuje nové a nové lidi? Vždyť koho by netěšilo, že to, v co věří a co dělá, dává smysl i lidem v jeho okolí?

Jsem proto moc rád, že se v tomto čísle dozvíme víc o dvou nových členech naší církve: sestře Aleně, která byla pokřtěna na Bílou sobotu, a bratru Václavovi, který o Letnicích přijal svátost biřmování.

Kromě jejich příběhů si ale také můžeme společně připomenout letošní svěcení olejů, zamyslet se nad podstatou Velikonoc a Letnic včetně jejich liturgie, podívat se do našich farností, dozvědět se víc o službě nemocničních kaplanů a ani tentokrát nezapomeneme na naše nejmenší...

Před časem jsem na Facebooku viděl vtipnou karikaturu, která znázorňovala kněze za oltářem zpívajícího „Kristus z mrtvých vstal!“ na jedné straně a pak vyčerpaného kněze doma na gauči s nápisem „Kněží jsou mrtví!“ („Christ is Risen!“ – „Clergy are dead!“).

Něco pravdy na tom bude. Věřím, že nejsem sám, kdo kromě radosti ze služby někdy prožívá také vyčerpání.

Věřím proto, že liturgické mezidobí, do kterého právě vstupujeme, a blížící se léto nám zase dají příležitost těšit se z ovoce našich rukou a nabrat nové síly.

↳ Martin Kováč

Kázání biskupa Pavla k Missa chrismatis 2018	2
Velikonoce jako příležitost zamyslet se nad vírou a důvěrou	5
Rozhovor s Alenou	7
Rozhovor s Václavem	11
Ohlédnutí za prožitím velikonočního tajemství ve Farní obci v Jihlavě	14
Šťastná vina a pilná včela – dějiny chvalozpěvu Exsultet	17
Nemocniční kaplanství	24
Pro naše nejmenší: Kterak Matěj zabloudil v lese.	27
Jaký je Duch svatý v liturgických textech Letnic?	30
Na skok u Máří	33

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00
ISSN 1805-1243
Registrační číslo MK ČR E 20002
Vyšlo 28. 5. 2018
e-mail: stkat@starokatolici.cz
www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada.
Náklady na výrobu tohoto čísla činí 20 Kč. Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Kázání biskupa Pavla k Missa chrismatis 2018

„Dokážeme-li se poprat s touto dobou a tlakem, který přináší, dokážeme-li se koncentrovat na Boha a jeho slovo, dokážeme-li být jeho kněžími, máme šanci provést církev touto nesnadnou dobou a až naše síly vyschnou, předat své dílo dalším.“

Milé sestry, milí bratři,

ještě jednou vás pěkně vítám v naší katedrále sv. Vavřince při slavnosti žehnání olejů. – Je to takové každoroční setkání duchovenstva v biskupském kostele, při kterém jsou žehnány oleje pro liturgii v následujícím roce. I v jiných biskupských kostelech v naší zemi se toto děje, a sice na Zelený čtvrtek ráno – a i v jiných katedrálách je to spíše setkání duchovenstva kolem biskupa než obraz živé církve – zpravidla jsou totiž prořídlé lavice věřících. – Ani u nás tomu není letos jinak – jen přemýšlím, jestli je to úctyhodná tradice, kterou je dobré držet, anebo je čas promyslet to a svěcení olejů přemístit na

synodu, kde se sejde v reprezentativní podobě skutečně celá církev. – Sám ještě nejsem rozhodnutý a budu rád, když se o tom budeme moci sdílet. – Nejde totiž o to, že tak se to vždycky dělalo, nebo že jsme na to zvyklí, nebo, že je to hezké – víme totiž, že má-li symbol hovořit – a symbolem je zde nejen olej ale také shromážděný lid – musí být ten symbol sám ze sebe vypovídající a srozumitelný. – Jinak snadno můžeme propadnout magickému chápání – totiž že tento olej je opravdu nabit energií, kterou jsme skrze kněžství do něj doslova a do písmene nashromáždili, a proto je svatý.

Vy pak budete nazýváni „Hospodinovi kněží“, – čteme dnes z 61. kapitoly u Izaiáše – a bude se vám říkat „Sluhové našeho Boha“. Jejich výdělek jim předám věrně a uzavřu s nimi smlouvu věčnou. Jejich potomstvo bude zná-mé mezi pronárody a jejich potomci uprostřed národů. Všichni, kdo je spatří, rozpoznají na nich, že oni jsou to potomstvo, jemuž Hospodin žehná.“

jako oni viděli výsledky své práce. A mezitím je dílo čím dál hubenější, pozice církve ve společnosti slabší a slabší, a pokud by o kvalitě služebného kněžství měly vypovídat počty duší, které jsme vytrhli Satanovi z chřtánu a přivtělili jsme je do tajemného těla Kristova jako angažované křesťany, jistě bychom se pochlubili nějakou svojí statistikou, kolik lidí jsme pokřtili, oddali, pomazali či pohřbili. – To

Nejsme kněží Starého zákona, ale v lidových představách – a někdy i v představách kněžských – zůstává zakořeněn obraz lidí, kteří jsou nadáni nějakou mimořádnou vlastností – a ať už jsou jacíkoli – svátost kněžství je pozvedá skoro do nebeských výšin. A tak sv. František z Assisi řekne, že potkal-li by kněze a anděla, tak nejprve pozdraví kněze, který vysluhuje eucharistii, a až potom anděla, který je sice z nebe, ale mši svatou sloužit nemůže ...

Jak jsou tyto zbožné obrazy vzdálené životu našich dní! Jak nesdělné jsou tyto symboly mimo zasvěcený okruh ezoteriků, kterým – zdá se – dneska církve jsou.

Jako Hospodinovi kněží – když si vypůjčí ten příměr z Izaiáše – bychom rádi

všechno je dobré a důležité.

Přicházejí ale dny – není výrok Hospodinův, ale můj a je opřený o pozorování tohoto světa – ve kterých bude s křesťanstvím a jeho pozicí ve společnosti zatřesené ještě více. Asi už nás nebudou pronásledovat, ale jsme lidem čím dál tím víc volní, ano lhotejní. A to je ještě horší prubířský kámen pro naše kněžství, než tomu bylo pronásledování. – On ten společný nepřítel spojoval a motivoval – ovšem tekutost dnešní doby a „leptavá banalita konzumu“ – řečeno s římským kolegou Františkem – jsou daleko zákeřnější nepřítel.

Avšak – nejen my kněží – ale všichni křesťané jsme pomazáni svatým křížem, jak slyšíme u křtu: „Jako Bůh pomazal svého Syna na kněze, proroka a krále, označujeme posvátným znamením i tebe, neboť patříš ke Kristu navěky.“ – Ano, všichni patříme ke Kristu navěky – a jsme pomazáni na kněze, proroky a krále. – A tak se mi zdá, že nyní přichází doba, kdy je potřeba si připomenout rovněž prorockou linii našeho poslání. Být vidět jako alternativa vůči lepšaké banalitě konzumu, a nikoli mu sami podlehnout, být alternativou vůči světu, který hraje s kartami peněz, sexu a moci, s nekonečnou konjunkturou a úspěchem. – Protože tak to není a kdo tomu uvěří, uvaří se v tom a zblázní. Říká se, že peníze neučiní člověka šťastným – ale že každý se o tom chce přesvědčit. A je tomu podobně s jinými zkušenostmi – jsou často nepřenositelné. – Dnes už mnoho nezmůžeme slovem a zdá se, že zbožným už vůbec ne. Můžeme však pohnout druhými když na nás samotných bude vidět olej Božího pomazání v připravenosti ke službě evangelium – olej veselí a radosti.

Dokážeme-li se poprat s touto dobou a tlakem, který přináší, dokážeme-li se koncentrovat na Boha a jeho slovo, dokážeme-li být jeho kněžími, máme šanci provést církev touto nesnadnou dobou a až naše síly vyschnou, předat své dílo dalším. A proto na závěr přichází moje výzva biskupa: milí spolupomazání, příroda nás učí, že co se nerozmnoží, to zahyne. Smyslem života je život, péče o něj a předávání života. – Předávejte tedy věčný život ve svých farnostech, buďte plodní ve svých vztazích, mazejte lidi ole-

jem veselí a radosti a budujte církev silnou a kompetentní – silnou a kompetentní natolik, že až budete vyčerpaní a budete chtít nebo muset své dílo předat dál, aby bylo komu jej předat. Pracujte s ministranty a ministrantkami, nelitujte žádné chvíle, kterou věnujete mladým, kteří přicházejí, protože pokud přicházejí, je to vlastně zázrak. Budujte si vědomě svoje nástupce, kteří po vás dílo převzou.

Přeji vám požehnané Velikonoce a hodně radosti, naděje, síly a zápalu pro Kristovu věc. Amen.

Váš

+ Jol Benedikt Hraz

Velikonoce jako příležitost zamyslet se nad vírou a důvěrou

Velikonoce nám dávají příležitost ptát se, jaká je naše víra: Důvěřujeme Bohu? Máme s ním vztah, který nám dává jistotu, že se na Něj můžeme spolehnout? Je naše víra důvěrou?

Doba Velikonoc je dobou, kdy skutečně vznikla křesťanská víra. Vždyť zmrtvýchvstání je podstatou celého křesťanství. Jak říká Pavel: „*Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná...*“ (1K 15,17) Doba Velikonoc je však také zkouškou víry. Vzpomeňme na apoštoly, jejichž víra byla velkopátečními událostmi natolik ořesena, že se ukryli. Skutečnou víru nabyli až poté, co na nich spočinul Duch svatý. A zde se dostáváme k tomu, o čem chci pojednat více. Bez Ducha svatého nelze mít pravou víru. Pavel píše: „*Proto vám zdůrazňuji, že žádný, kdo mluví z Ducha Božího, neřekne: „Ježíš buď proklet,“ a že nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán,“ leč v Duchu svatém.*“ (1 K 12,3)

Zdroj: Wikimedia Commons

Pravá víra je tedy nutně závislá na Duchu svatém. Jen On dává víru, naději a lásku.

Řecké slovo pro víru – *pistis*, lze překládat také jako důvěru. To odpovídá také hebrejskému myšlení. V hebrejštině se totiž slovo víra (*He-emin*) pojí s třetím pádem, tedy věřit komu, čemu. A pokud někomu věřím, pak mu i důvěřuji. Důvěra se však dnes nenosí. Zejména pak důvěra Bohu. Dnes je velmi moderní zpochybňovat slovo pravda, stejně jako zpochybňovat autority. Bůh se svou pravdivostí i autoritou stvořitele a vlastníka veškerého svého stvoření, se stává nepopulárním. To však nemůže vést nikam jinam, než k nejistotě a strachu. Tuto nejistotu se pak lidé snaží řešit důvěrou v kde co. Nakonec můžeme sami ve svém okolí jistě vidět, kam vede, nemá-li někdo víru (či lépe důvěru) v Boha. Dnes tolik oblíbené horoskopy, numerologie, kartárky či andělské kulty, to vše jsou náhražky za Boha. Je to víra v něco, namísto důvěry někomu. Ovšem i zde platí Kazatelovo „*Nic nového pod sluncem.*“

Už křesťanský učenec Tatián ve druhém stole ve své Promluvě k Řekům upozorňoval na nesmyslnost podléhání horoskopům, věštbám či výmluvám na osud. Oprávněně tvrdil, že se jedná o výmysl démonů, kteří se takto snaží nahradit si ztracený stav blaženosti vytvářením falešného dojmu, že jsou stále v nebi. Pomoci těchto praktik lidí ovládají a vnucují jim,

co mají dělat. Pomalu tak člověka odvádějí od Boha a důvěry v Něj.

NEBÁT SE TOTIŽ NEZNAMENÁ POTLAČIT STRACH A SMÍŘIT SE S NEPŘÍJEMNOU SKUTEČNOSTÍ. NEBÁT SE ZNAMENÁ BÝT PŘESVĚDČEN, ŽE DO TÉ NEPŘÍJEMNÉ SKUTEČNOSTI MOHU VSTOUPIT, PROTOŽE SE MÁM O CO OPŘÍT.

Kdysi jsem dokonce v katolickém prostředí zaslechl rčení: „*Smrt a žena, od Boha je předurčena.*“ Chvíli mi trvalo, než mi došlo, že se jedná o zpochybnění Božího daru svobodné vůle. Takováto víra dělá z Boha loutkáře, který má zapotřebí ovládat své tvory. Vytváří obraz sadisty, který lidi staví do bolestivých situací a zabíjí je, kdy se mu zlíbí. Dává však takováto víra svobodu, kterou jsme získali mocí Slova, které se stalo člověkem? Tatian píše: „*Moc Slova, jež má v sobě znalost budoucnosti, co má nastat nikoli podle osudu, ale z rozhodnutí těch, kdo mohou svobodně volit, předpovídala budoucí události.*“ To, že nás Bůh zná a ví, jak se rozhodneme, není totéž, jako kdyby nás do těchto situací bez našeho přičinění postavil. On zná dopady našich rozhodnutí i vlivy dávno minulých událostí, kupících se od chvíle lidského odvratu od Něj. Ale on to přece nezpůsobil. Jsou to dopady lidských činů.

Osud, který by byl Bohem dán a který člověk neovlivní, to není víra sluchitelná

s křesťanstvím. My věříme v to, že Bůh má pro každou naši situaci přichystán plán. Plán, který vede k naší spáse. Je jen na nás, zda se naučíme Bohu důvěřovat, či ne. Uvažoval jsem, k čemu to připodobnit. Nakonec mne napadlo jen velmi kostřbaté podobenství s řekou, ve které člověk plave. Je plná kamenů, které tam strhli předešlí plavci v domnění, že bude bezpečnější se držet jich, než poslouchat tichý hlas, který jim radí a říká jim, jak plavat. Některé jsme tam tímto způsobem strhli i sami, protože i my se bojíme, zcela se ode-

vzdat proudu a tomu tichému hlasu. Některé úseky se nepodaří proplout bez zranění, jelikož jsou natolik zaházeny kameny, že to prostě bude bolet. Navíc, naše plavba začíná v místech, které jsme si ne zvolili, ale do kterých jsme se narodili. Mnohé za nás ovlivnili jiní lidé. Ale může za to ten, který tu řeku stvořil čistou a kdo nás i v této situaci chce dovést k cíli s co nejmenší újmou? Jemu se nemusíme bát důvěřovat.

Teologie rozlišuje, dva typy víry:

Fides formata – víra dokonalá, spojená s láskou.

Fides informis – jen přijímá pravdy víry. Nedokonalá, nevede k životu.

Mám kamaráda, který je přesvědčen, že za vše špatné v lidském životě může strach. Ačkoli s ním nesouhlasím, musím uznat, že strach rozhodně může za mnohé. Vždyť na příběh z ráje se také lze dívat tak, že se první lidé báli, zda jim Bůh něco neodpírá.

V Bibli se mnoho krát setkáme s výzvou „*Nebojte se!*“ Ovšem to není možné bez víry, že to dobře dopadne. Nebát se totiž neznamená potlačit strach a smířit se s nepřijemnou skutečností. Nebát se znamená být přesvědčen, že do té nepřijemné skutečnosti mohu vstoupit, protože se mám o co opřít. V řečtině příbuzné slovo od slova víra je „*pistikos*“ a znamená „*zaručeně pravý*“, je to něco, na co se můžeme spolehnout. O co se můžeme opřít. Jen z této nezfalšované, ryzí jistoty může pramenit skutečná důvěra. A to předpokládá vztah. I v lidském smyslu přece důvěrujeme jen tomu, koho dobře známe, o kom víme, že nelže. Dobře někoho znát, to znamená, mít s ním vztah.

Velikonoce nám tedy dávají příležitost ptát se, jaká je naše víra. Důvěrujeme Bohu? Máme s ním vztah, který nám dává jistotu, že se na Něj můžeme spolehnout? Je naše víra důvěrou? Důvěrou v to, že

Bůh bude při nás, i když cesta, kterou určíme vlastní volbou, povede přes mnohé kamenité úseky? „*Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.*“ (1K 10,13) To však platí jen tehdy, nerozhodneme-li se my sami jinak. Nechytíme-li se raději kamene v řece v obavě, že tento je pevnější, než Ten tichý hlas.

Ježíš vstal z mrtvých, aby nám ukázal, že se na něj můžeme spolehnout. Je na nás, abychom s ním budovali vztah a naučili se mu důvěřovat. Prosme o Ducha svatého, který nás posílá ve víře a uvede nás do vztahu s Bohem, takže budeme schopni uposlechnout Ježíšovy výzvy: „*Nebojte se, já jsem*“ (J 6,20).

↳ Kamil František Kozelský

Opustil nás náš bratr, přítel a Kristův kněz o. Marek Koniuk

S hlubokým zármutkem v srdci jsme přijali zprávu, že kněz Marek Koniuk, člen starokatolické farní obce v Praze, v úterý 3. dubna 2018 náhle zemřel. Připojte se, prosím, k našim modlitbám za útěchu pro jeho rodinu a blízké v naději, že společenství s Kristem, které prožíváme na zemi, nikdy nekončí.

Odpočinutí věčné, dej mu, Pane, a světlo věčné ať mu svítí.

Ať odpočívá v pokoji. Amen.

Rozhovor s Alenou

Velikonoční vigilie Bílé soboty je nerozlučně spojena se křtem katechumenů. Jsme rádi, že i naše církev ještě stále přitahuje nové a nové lidi. Při ohlédnutí na Velikonoce vám přinášíme rozhovor s nově pokřtěnou členkou pražské farnosti Alenou Máří Magdalenou Válkovou.

Mohla bys nám na úvod říct něco o sobě?

Jsem radiologická asistentka a pracuji na rentgenu, kde snímujeme dětské pacienty. Práce s dětmi mě velmi baví, a to už od dob, kdy jsem se věnovala této činnosti v turistickém oddíle.

Jinak pro pocházím z ryze ateistické rodiny, i babička byla, i když jsem z Hané, takže víra je pro mě něčím novým a nepoznaným. V minulosti jsem se věnovala určitému poznávání jiných náboženství jako židovství, islámu i buddhismu. Křesťanství tak šlo pořád okolo mne – a možná je to tím, že člověk znal jen římskokatolickou církev.

Jak ses poprvé dozvěděla o starokatolické církvi? Čím tě upoutala?

O starokatolické církvi jsem se dozvěděla v práci, kdy mi do oka padla pozvánku na Štědrovečerní bohoslužbu slova, kterou vedl jáhen Petr Krohe, musím říct, že ač nedotčena církví, docela to na mne zapůsobilo. Našla jsem si více o této církvi, a semínko zvědavosti a touhy bylo zaseto – jestli to tak mohu říci. Shodou okolností blízko mého bydliště je kaple Svaté rodiny, kde jsem taktéž začala navštěvovat

bohoslužby a pak to šlo velmi rychle. Církev mne zaujala svou otevřeností a to, že jde s dobou.

Na Bílou sobotu jsi byla pokřtěna v pražské rotundě. Co to pro tebe znamená? Cítíš nějakou změnu?

Popsat pocity, ze křtu asi nejdou, už týden před Bílou sobotou jsem byla velmi nervózní a neustále jsem si kladla různé otázky – ano, pan farář Tvrdek si užil...

Musím říct, že mne překvapili rodiče, kteří ač nesouhlasili, tak tolerují moje rozhodnutí a podpořili mne. Taktéž mým sourozencům, kteří mne přijeli podpořit v den křtu. Těch lidí, kteří mne podpořili a dodávali odvalu, je hodně, asi bych jejich jmény zaplnila půlku stránky, ale oni

to, doufám a věřím, vědí. Znamená to pro mne velmi mnoho a nedokážu to popsat, jsem šťastná a vděčná, že mohu plně prožívat eucharistii s ostatními a ve farnosti jsem našla novou rodinu, dá-li se to tak říct.

Změnou je, že asi více přemýšlím nad tím, co dělám, jestli to dělám správně. A zatím cítím, že jdu správnou cestou.

Jak probíhala tvoje příprava na křest? Jak často a s kým jste se potkávali? Co jste probírali? A co tě v průběhu přípravy nejvíce zajímalo?

V kapli Svaté rodiny v Nuslích na jedné ze mší mi bratr farář Tvrděk po vzájemné domluvě slíbil, že mne připraví na křest. Ale že to bude taková rychlost, jsem fakt nečekala. Setkávali jsme se na katechezi u Petra Tvrdka jednou, s blížícím se termínem křtu pak dvakrát týdně. Ten mne velmi důkladně připravoval. Byly to větší-
nou cca 2 hodiny u něj. Poté jsem obdržela spoustu literatury k domácímu prostudování, bez které by to nešlo. Tvořilo to také podstatnou část přípravy. Přiznám se, že občas jsem Petra, chudáka, pěkně vyčerpávala svými dotazy. ☺

Ze začátku jsme se věnovali základům víry, svátostem, něčemu z historie starokatolíků a ke konci vlastní přípravě křestního obřadu – co a jak mám dělat, což mi dost pomohlo. Věděla jsem už, jak to bude probíhat, protože při křtu se mi tak klepaly nohy a byla jsem tak nervózní. Ani vlastně nevím, jak to popsat: dojatá, nadšená – taková prvnička.

Do tohoto jsem se snažila také co nejčastěji i v průběhu týdne zúčastňovat slavení

eucharistie, abych co nejvíce porozuměla samotnému průběhu obřadů. Po křtu, samozřejmě, chodím nadále, akorát jsem snížila intenzitu asi na dvakrát týdně, jelikož mi to zabíralo v kombinaci se zaměstnáním a službami všechen volný čas.

Ráda bych ještě přiblížila výběr svého křestního jména. Myslela jsem, že to bude jednoduché. O Marii jsem měla představu, ale která Marie?! Nakonec zvítězila Máří Magdalena, která uvěřila jako dospělá žena a následovala Krista. Z hříšné ženy, se stala ta, která ho doprovázela na jeho cestě...

CÍRKEV MNE ZAUJALA SVOU OTEVŘENOSTÍ A TO, ŽE JDE S DOBOU.

V čem vidíš jako nová členka církve její pozitiva a silné stránky? A co bychom naopak mohli zlepšit?

Zatím jsem v církvi krátkou dobu na posouzení těchto věcí, takže převládají pozitiva nad negativy. Akorát mám pocit, že spousta lidí nezná starokatolíky a řadí mne mezi jiné různé, například pravoslavné věřící. Ano, s tím jsem se setkala. Takže vysvětluji a osvětluji.

A na závěr: co ráda děláš ve volném čase? Máš nějaký oblíbený komíček? A jaké máš oblíbené jídlo?

Volný čas trávím nyní studiem a poznáním Bible, dějin a církve. Jinak turistika: chůze s holemi, se psem. Ráda vařím a nejraději, když mám pro koho. Těch aktivit je vícero: deskové hry, pubquizová liga, cizí jazyky... Když je čas, čtu nebo poslouchám audioknihy: aktuálně *Jako bychom dnes zemřít měli* (farář Toufar), dále témata holocaustu, odboje. Mezi moje oblíbené aktivity také patří poznávání a zkoušení nových věcí. A oblíbené jídlo? Nedá se říct, že bych něco preferovala, ale největší radost mi udělá maminičina kuchyně.

Děkujeme za rozhovor, Alenko – Máří Magdaleno, a vyprošujeme ti Boží požehnání na všech tvých cestách.

↳ připravil Martin Kováč
Foto: Archiv AV

Mezinárodní starokatolický kongres 2018

Ve dnech 20. - 23. září 2018 se ve Vídni uskuteční 32. mezinárodní starokatolický kongres – tentokrát pod záštitou Starokatolické církve v Rakousku. Mottem letošního kongresu je biblický citát „Sůl země“.

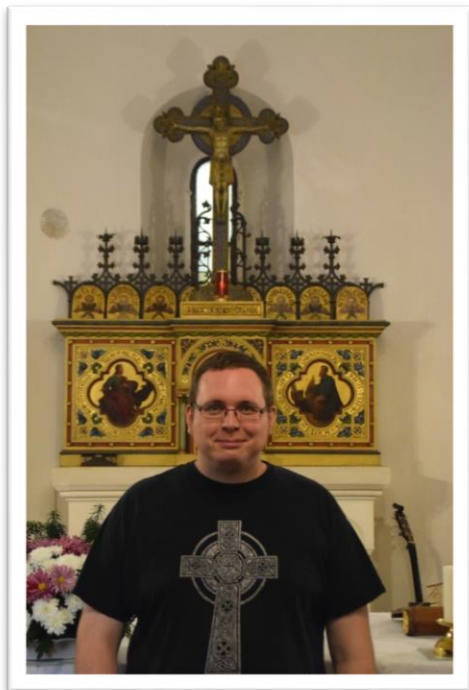

Starokatolické kongresy se konají tradičně jednou za čtyři roky – a to pokaždé v jiné evropské zemi, kde se nachází starokatolická církev.

Všechny aktuální informace najdete na Facebooku *32. Internationaler Altkatholik*innenkongress – IAKK 2018 WIEN* a na webu: <https://kongress2018.altkatholiken.at/>

Rozhovor s Václavem

O Letnicích přijal v pražské farnosti svátost biřmování Václav Jan Šístek, čím definitivně završil svůj vstup do naší církve. Svůj zajímavý životní příběh nám přiblížil v rozhovoru

Mohl bys nám na úvod říct něco o sobě?

Jsem křesťan, na cestě k biřmování ve starokatolické tradici. Manžel a nově i otec. Pražák, co vyrůstal v menším městě na Moravě. Profesně se zabývám svobodným softwarem, což je od puberty můj koníček.

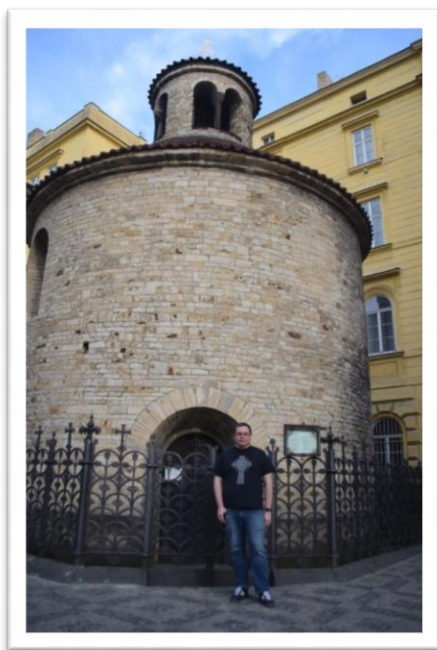
Do naší církve přicházíš z Českobratrské církve evangelické (ČCE). To asi není úplně obvyklá cesta. Jak na to reagovala tvoje rodina a tvůj církevní sbor? Co vnímáš jako důležité rozdíly

mezi ČCE a starokatolickou církví? V čem „zvítězilo“ starokatolictví? A je naopak něco, co Ti bude chybět, resp. v čem bychom se od českobratrských evangeliků mohli inspirovat?

Nikdy jsem asi nebyl typický evangelík. Rodové zázemí mám z obou stran lidově katolické. Jako malý jsem přijal křest ve Vranově u Brna. To je paulánský klášterní komplex, propojený s dosud využívanou hrobkou Lichtenštejnů, a především cíl slavnostních procesí z vesnice, ze které pochází jedna větev mé rodiny. Byl jsem pokřtěn spolu s novorozenejším bratrancem, vzalo se to při jednom. Byl jsem dítě, ale akt jsem si uvědomoval a bral velmi vážně. Později jsem absolvoval katechezi a první svaté přijímání, to už v místě bydliště, v Přerově. Dětskou víru jsem však v tu dospělou nepřetavil, mělo trvat ještě řadu let, než jsem osobně uvěřil. Došlo k tomu až po několika letech bouřlivého nočního života v Praze, na dně jisté osobní krize. Věnoval jsem se kromě flámování také tichým meditacím, ke kterým jsem došel ze strany zenového buddhismu. Potkal jsem však i nějaké křesťany, kteří také rádi mlčeli, mlčení je univerzální. A potom jednou přišla ta krize a záchrana. Při meditaci. Záchrana v podobě radikálního obratu k Ježíši, vlastně mystické setkání. Zatoužil jsem Jej poznat víc, dát se jeho cestou, ale moc jsem vlastně nevěděl, co a jak. Proto jsem si obstaral Biblii. Nějak jsem se taky dostal k písním Sváti Karáska, které biblické

látky a žitou víru předávají velmi stravitelnou, briskně pointovanou formou. Sebral jsem po čase odvahu a vydal se Svátů Karáska vyhledat osobně. Přišel jsem do evangelického chrámu u Salvátora, kde měl působit. Tam jsem sice nepotkal přímo Svátů, ale jiného faráře a taky pěkné společenství. Zalíbilo se mi, jak se zde nad věcmi víry přemýšlí, jak se hloubá nad Bibli, vše se dobře zkoumá a poměřuje, jak a co aplikovat. To je mé povaze blízké. Jsem totiž do velké míry člověk rozumový a zároveň ostražitý. A tak jsem se stal evangelíkem. Myslím, že to kritické písmáctví je pro ČCE takovým typickým znakem, bohatstvím této tradice, inspirací. Členství v ČCE pro mě zůstalo takovou pevnou kotvou, i když jsem se později se ženou vydal poznávat mírně nejisté vody různých probuzeneckých a evangelikálních proudů. Toho času jsem veden jako člen sboru v Domažlicích, kde jsme měli se ženou svatbu. Máme to tam rádi, nejsme tam však často. V Praze jsme byli aktivní s několika protestantských společenstvích. Naposledy jsme například působili několik let jako vojáci Armády spásy, tedy v její křesťansky misijní odnoži. Příležitostně jsme se ženou kázali v jejím pražském sboru a pravidelně vedli různé duchovní programy v jejích zařízeních. Zhruba před rokem jsem se však já s touto rolí rozloučil, stručně řečeno proto, že mé teologické postoje byly často přes čáru liberálnější, než se čekalo. Přesto vzpomínám v dobrém. Žena je stále členkou sboru Armády spásy, vyznáním by se popsala asi jako progresivní evangelikálka, ekumenicky otevřená.

Můj posun jinam z nás tedy dělá trochu smíšené manželství. Ale vidím to pozitivně, obohacujeme se a žena chodí do roztundy často se mnou.

**SLOŽILA SE MOZAIKA STRÍPKŮ
A STAROKATOLICKÁ CÍRKEV VY-
ŠLA JAKO PŘIROZENÁ CESTA,
KUDY DO KATOLICKÉ RODINY
ZPÁTKY, BEZ TEOLOGICKÝCH VE-
LETOČŮ A KOMPROMISŮ SE SVÝM
SVĚDOMÍM A PŘESVĚDČENÍM.**

Kdy a jak ses poprvé setkal se starokatolicstvím a jaká byla tvá cesta k ní? Čím tě zaujala a co tě motivovalo stát se její členem?

Poprvé to bylo možná rok, dva po mém obrácení, na internetu v jedné diskusi jsem poznal Petra J. Vinše, který mě pozval na bohoslužbu v Rotundě Nalezení sv. Kříže. První dojem byl, že kdybych se o této alternativně katolické církvi dozvěděl dřív, přišel bych asi sem. Ale v té době jsem byl čerstvým evangelíkem a se svou novou identitou jsem se už celkem identifikoval. Prožíval jsem tehdy svou soukromou reformaci, četl jsem Husa, Komenského, Luthera, Kalvína. Velmi jsem si cenil české předbělohorské duchovní tradice (kterou jsem v té době vnímal dost antikatolicky, dnes cením spojitost SKC s Husem a utrakvismem). V rotundě mi ale bylo příjemně a trochu jako doma, liturgie mi připomínala katolické dětství. Ten pocit jsem si pamatoval. Léta jsem pak potkával různé sympatické starokatolíky. Pár jsem jich poznal při studiu na Institutu ekumenických studií. Tam jsem taky prohloubil své znalosti církevních dějin, patristiky, doplnil si temnou mezeru mezi biblickou dobou a reformací, pochopil obsah a smysl bohaté liturgie. V Armádě spásy, zejména při studiu její historie, jsem narážel na zajímavé reference k anglikanismu. Na cestách zejména po anglofonním světě jsem učinil několikrát hlubokou zkušenost s anglikánskou bohoslužbou. Věděl jsem, že pražská anglikánská farnost patří do církve starokatolické. A teď k tomu rozhodujícímu přelomu. Nedávno jsem prodělal ztrátu tatínka, po dlouhé a vleklé nemoci. Doprovázel

jsem jej v hospicové péči, kde byla duchovní služba katolická. Při mši svaté mě zabolelo vyloučení od stolu Páně. Po tátově odchodu jsem zašel v neděli ve značně rozloženém stavu do rotundy, kde jsem si pamatoval, že jsou ti katolíci, co mě neodmítnou. A neodmítli, naopak jsem prožil pěkné shledání s jáhnem Petrem Miencilem, se kterým se znám ze studií. V dalším týdnu pak proběhl tátův pohřeb, kde se mé povolání k návratu do katolické rodiny potvrdilo. Složila se mozaika výše naznačených střípků a starokatolická církev vyšla jako přirozená cesta, kudy do katolické rodiny zpátky, bez teologických veletočů a kompromisů se svým svědomím a přesvědčením.

O Letnicích přijmeš svátost biřmování, čím se i liturgickou slavností završí tvé oficiální přijetí do naší církve. Co to pro tebe znamená? A jak probíhá tvá příprava?

Biřmování pro mě z osobní perspektivy představuje navázání na kdysi přerušenu linii katolických iniciací. Šířeji je pro mě samozřejmě milníkem v křesťanském životě, stvrzením přijetí Ducha svatého. Což je pro mě pastoračně hojivé, v jednom předchozím společenství jsem byl totiž ve vypjaté chvíli pro své liberální postoje jedním horlivcem obviněn z absence Ducha a nějak mi to nejde z hlavy. Jak správně stojí v otázce, je to pro mě i završení vstupu do SKC. Přípravou mi byla v širším smyslu celá ta dlouhá cesta od přijetí osobní víry, tedy příprava mnohaletá a důkladná. V užším smyslu jsme se s otcem emeritním biskupem Dušanem párkrát sešli k převážně modlitebním chvílím nad Písmem.

Asi není tajemstvím, že se vám jen před několika týdny narodila krásná dcera Zuzana. Srdečně blahopřejeme! Jak prožíváte takovou velikou událost jako věřící lidé?

Děkuji za milé přání. Narození dcery se pěkně setkalo s Velikonocemi. Krátce po

radosti z Kristova zmrtvýchvstání, kdy se radujeme z porážky samotné smrti, přišel do naší rodiny velmi konkrétní a milý nový život! Je to spousta radosti, zároveň nová životní role a zodpovědnost. Z hlediska víry je to úkol být dobrými svědky, aby naše Zuzanka sama zatoužila na stejnou cestu za Ježíšem vyrazit s námi. Uděláme pro to ty nejlepší podmínky, jak jen budeme moci.

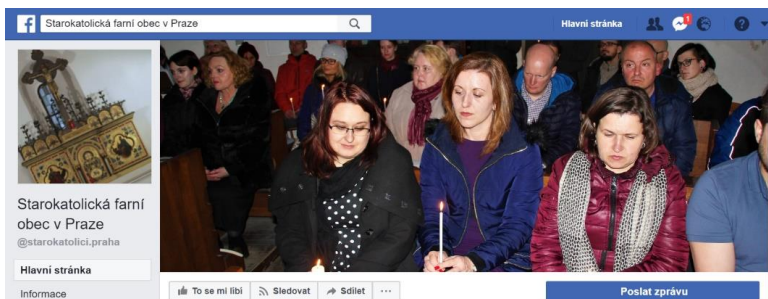
Pokud máš ještě nějaký volný čas, jak ho nejraději trávíš? Na Facebooku často sdílíš fotky různých skvěle vypadajících a netradičních jídel. Jaké jídlo máš ale nejraději? 😊

Je pravda, že rád objevuji exotické kuchyně. Poslední dobou i doma jako kuchař. Miluji asijskou všeho druhu (Vietnam, Thajsko, Indie, Japonsko), nebo třeba arabskou. Nepohrdnu však nikdy středoevropskou klasikou, jako jsou norimberské klobásky se zelím či třeba domácí tuzemský Wiener Schnitzel. 😊

Václave, děkujeme za zajímavý rozhovor. Ať se vám s rodinkou moc daří.

↳ připravil Martin Kováč

Foto: Michal Holas

Sledujte pražskou farnost také na Facebooku!

Ohlédnutí za prožitím velikonočního tajemství ve Farní obci v Jihlavě

Martin Kováč oslovil mého manžela Martina Čapku, faráře v Jihlavě, aby napsal pár řádek k prožívání Velikonoc v Jihlavě a netradičnímu prožívání některých dnů o velikonočním Triduu. Vzhledem k tomu, že manžel toho má nyní nad hlavu v civilní práci, ujmu se této úlohy výjimečně já.

P. Jindřich Bartoš říká krásnou větu: „Víra roste v každodenním životě láskou.“

Myslím, že i o Velikonocích by tato věta měla být tesána do kamene. Jako dítě jsem nesnášela tolik bohoslužeb a slov nakuulovaných do pěti dnů. Brala jsem je jako povinnost, jako něco svazujícího.

Tak nastoupila ta láska. Láska, která myslí na druhé a soucítí také s nimi.

Jako manželka duchovního působícího ve farnosti v Jihlavě 15 let jsme začali přemýšlet o zjednodušení a zpřístupnění tajemství Velikonoc lidem trochu netradičním způsobem. A hlavně jsme se pokusili spojit prožívání Velikonoc s církví ČČSH, s níž spoluužíváme kostel Povýšení sv. Kříže v Jihlavě.

Musím zde upozornit milé čtenáře, že sice máme kostel v Jihlavě, ale přímo z Jihlavy je asi 5 věřících. Ostatní dojíždějí i ze vzdálenosti 70 km.

Květná neděle projasňuje šed' dne prvními květy a country hudba prozářila tuto neděli s kázáním pro děti. Při bohoslužbách pro děti „káže“ kašpárek František. Oblíbená loutka naší předsedkyně farní rady Libušky. Veliké díky patří country kapele Kostelecký Sešlák a její duchovní repertoár z pera posledních let života Michala Tučného nám má co říci. Musím

upozornit, že loutku při kázání jsme převzali od misionáře P. Čížkovského. Není to tedy náš originální recept.

Myšlenka Zeleného čtvrtka v rodinách imobilních věřících (sejdou se na jednom místě v domácnosti) se zrodila z mytí nohou učedníkům Ježíšem. Sloužíme, tak přijdeme za nimi. Proč být v prázdném kostele, když je dost těch, kteří čekají doma?

Velký pátek je dnem, kdy se loučíme myšlenkově s filozofy, historiky a lidmi, kteří zkoumají jen uchopitelné nebo odvyšvětlitelné. Již několik let prožíváme tyto chvíle společně se sestrami a bratřími z církve husitské. Za prvé je nás více a za druhé Kristus nebyl ani starokatolík ani husita.

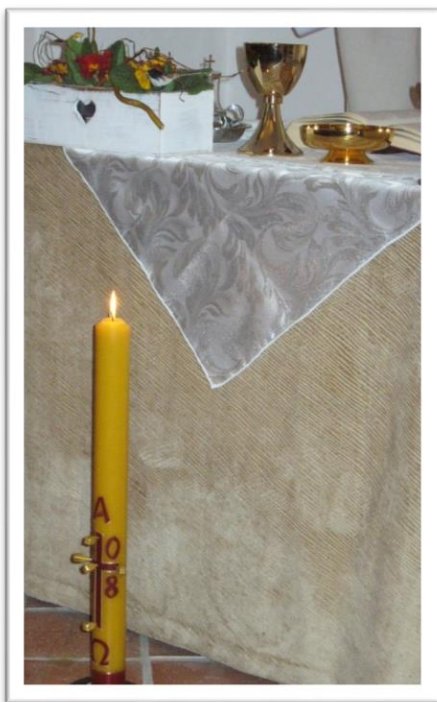
Bílá sobota a neděle Zmrtvýchvstání byla pak vrcholem prožívaných velikonočních tajemství.

„VÍRA ROSTE V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ LÁSKOU.“
P. JINDŘICH BARTOŠ

Když byl můj manžel bohoslovcem, tak navštívil v 90. letech kostel v Dráždanech. Ten byl přepažen nízkou mřížkou a dělil luterskou a katolickou část. Na dotaz, proč je tak nízká a dá se otevřít, měl pan farář úžasnou odpověď. Když nemohu přijet, tak naši věřící jdou na bohoslužbu k sousedům. Co říkáte, není to pro rocké? A toto žijeme v Jihlavě.

Nevím, jak to vyjádřit jednoduše, ale pokusím se vysvětlit naši vzájemnou koexistenci dvou církví okolo oltáře Ježíšova nejen o Velikonocích. Jsme šťastní, že jsme ve svých životech našli Světlo – Vzkříšeného Krista, a tak nechceme toto Světlo dávat znovu pod nádobu lidských chlívků. Ono musí svítit a ozařuje cestu nejen nám, ale i těm, kteří hledají. A pamatujme: „Víra roste v každodenním životě láskou.“

↳ Miroslava Čapková
Foto: Archiv MČ

Secure <https://www.starokatolici-jihlava.cz>

Starokatolická církev

Farní obec v Jihlavě

- Úvod
- Historie jihlavské obce
- Čemu věříme
- Farní rada
- Fotogalerie
- Poezie
- Názory a oznámení
- Dobří podnikatelé
- Kontakt

Úvodní stránka Mapa stránek BSS Task

Bohoslužby: neděle 10.45
kostel Povýšení sv. Kříže
Křížová ulice
Jihlava

Sváteční slovo a zamyšlení

Myslenka z kázání o vigílii Zmrtvýchvstání Páně – Bílé soboty
01.04.2018 13:29

(Mk 16, 1-7) Příběh z knihy Příběhy pro potěchu duše Bruna Ferrera nám vypráví jeden příběh pod názvem Loďka. Dva turisté tábořili na břehu jezera. Večer se rozhodli, že na loďce přeplyjí na druhou stranu jezera a zajdou si na skleničku...

Navštivte jihlavské starokatolíky také na www.starokatolici-jihlava.cz

Šťastná vina a pilná včela – dějiny chvalo zpěvu Exsultet

„Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo.“

Žalm 139, 12

V předvečer neděle Zmrtvýchvstání slaví mnohé křesťanské církve lucernarium. Struktura bohoslužby je u většiny církví se západní liturgickou tradicí (římskokatolická, anglikánská, starokatolická církev, dále luterské církve, některé reformované církve atd.) podobná.

Lucernarium (blok světla, obřad zapálení lamp) začíná po západu slunce zažehnutím ohně, od kterého se rozsvítí velikonoční svíce – paškál, jenž je nesen jáhnem, popřípadě předsedajícím liturgie, do kostela. Po trojím zvolání “Světlo Kristovo!” a trojí odpovědi lidu: “Sláva Tobě, Pane!” následuje chvalo zpěv na velikonoční svíci, zvaný podle prvního latinského slova tohoto hymnu *Exsultet*.

Hymnus *Exsultet* je nejvýraznější částí lucernaria. Je to poetická a výstižná zkratka Božích vykupitelských činů, která zve křesťanské společenství k oslavě Kristova vzkříšení a předznamenává celou vigilií svým jásavým charakterem a bohatou symbolikou. *Exsultet* je prodchnut entuziasmem a radostí z nového života. Obrací se na věřící textem, který je naplněn hlubokým teologickým poselstvím. Text hymnu používá silné obrazy alegoréze

Starého Zákona a přináší celému společenství zkušenost nového začátku v Kristu. Předznamenává blok slova a udává slavnostní ráz celé bohoslužbě v noci z Bílé soboty na Velikonoční neděli.

***TY PAK PŘIKÁŽEŠ IZRAELCŮM, ABY TI PŘINÁŠELI ČISTÝ VYTLAČENÝ OLIVOVÝ OLEJ KE SVÍCENÍ, ABY BYLO MOŽNO UDRŽOVAT USTAVIČNĚ SVÍTÍCÍ KAHAN. VE STANU SETKÁVÁNÍ PŘED OPONOU, KTERÁ BUDE ZAKRÝVAT SVĚDECTVÍ, BUDE O NĚJ PEČOVAT ÁRON SE SVÝMI SYNY PŘED HOSPODINEM OD VEČERA DO RÁNA. TO JE MEZI IZRAELCI PROVŽDY PLATNÉ NAŘÍZENÍ PRO VŠECHNA POKOLENÍ.
EX 27, 20-21***

Dějiny chvalo zpěvu *Exsultet*

V knize Exodus najdeme text zmiňující zapálení lampy s olejem, který se stal vzorem synagogální tradice rozžehnutí svítilny na konci šabatu. Odtud vede přímá cesta ke křesťanskému obřadu zvanému

lucernarium, neboli obřadu zapálení lamp.

Ve Skutcích apoštolů je zmíněna příležitost, kdy při návštěvě apoštola Pavla byla místnost ozářena množstvím lamp (Sk 20, 8). Ve spisu Apoštolská tradice lze najít svědectví o tradici obřadu *lucernaria*, případně *eucharistia lucernarium*. Tento obřad byl slaven jako začátek vigílie v noci ze soboty na neděli. Dochoval se popis *lucernaria* v Jeruzalémě podle podání poutnice Etherie (kolem roku 385). Etheria se zmiňuje o nesčetném množství světel visících ze stropu baziliky sv. Hrobu.

Odras obřadu podobného *lucernariu* lze nalézt též v textu starokřesťanského hymnu *Phos Hilaron* – vlídné světlo:

Vlídné světlo svaté slávy nesmrtelného Otce, nebeského, svatého a blaženého, Ježíše Krista, když jsme dospěli k západu slunce a viděli světlo večerní, opěvujeme Otce i Syna i Ducha svatého, Boha, jenž jsi hoden v každé době, abys byl opěvován zbožnými hlasy, Synu boží, jenž dáváš život, a proto tě svět oslavuje.

Modlitby, které byly určeny pro žehnání velikonočního světla, dostaly název *Laus Cerei* – chvála svíce. Jáhen zastával obřad jak zapálení velikonočního ohně, tak žehnání svíce. Obřad *Laus Cerei* zmiňuje Jeroným kolem roku 378. Presidius, jáhen z města Piacenza požádal Jeronýma o text vhodný pro žehnání svíce, což však Jeroným nepokládal za dostatečně důstojné, protože podle Jeronýma by tak významný obřad měl konat biskup nebo kněz.

V Římě se obřad *lucernaria* znovu objevuje v polovině 7. století pod názvem *Benedictio Cerei*. Nejstarší dochovaný zápis

hymnu *Exsultet* se nachází ve třech galikánských sakramentářích: misál z Bobbia ze 7. století, dále v *Missale Gothicum* a v *Missale Gallicanum Vetus* (oba z 8. století).

V Itálii se zejména v desátém a jedenáctém století objevují *exsultetové* role – dlouhé pergamenové, bohatě iluminované rukopisy, navinuté na na tyči s rukojetí. Tento svitek se při zpěvu jáhna pomalu rozvíjel a účastníkům liturgie tak názorně předváděl prvky hymnu, jako například Kristus – vítěz nad smrtí, matka církev, chvála pilné včely atp.

K jedenáctému století se také váže spor o *felix culpa*, šťastnou vinu, tedy o poetické vyjádření teologické nauky o tom, že spasením člověk dosáhl větší vznešenosti než pouhým faktem, že byl stvořen. Více se tomuto tématu budu věnovat níže v příslušné části komentáře k hymnu *Exsultet*.

Až do roku 1570 byla součástí hymnu také pasáž, zvaná *chvála pilné včely*. Šlo o přímý citát z Vergiliova spisu *Georgiky*, který tematizuje zemědělské motivy. Součástí tohoto latinského spisu je i text, oslavující píli včel, který vyjadřuje dobovou biologickou představu o panenské včelí královně: *Ó, vpravdě šťastná a zázračná včela, již mužské pohlaví neublížilo, porod nepoškodil a jejíž čistotu děti neporušily.*

V římskokatolické církvi do roku 1955 byla součástí chvalozpěvu také dlouhá modlitba za panovníka svatě říše římské, která se však od roku 1806 přestala používat. Důvodem byla rezignace rakouského císaře Františka II. na tento titul. Roku 1955 papež Pius XII. odstranil definitivně modlitbu za panovníka z hymnu a nahradil ji obecnou prosbou za veřejné představitele moci. Tato poslední verze modlitby za světskou moc byla později také odstraněna z hymnu, a to revizí z roku 1970.

Struktura chvalozpěvu *Exsultet*

Exsultet sám má formu velké chvalořeči - eulogie. Společenství církve se obrací k Bohu Otci, připomíná si velké Boží činy, počínaje exodem Izraele z Egypta, které následně vrcholí v smrti a oslavení Kristově, a obětuje Otci svíci ze včelího vosku – symbol světla, které odhání temnotu smrti a hříchu. Lze rozlišit následující části textu:

Zdroj: Wikimedia Commons

1. Pozvání k velikonoční oslavě (*anaklesis*)

Exsultet je zahájen velkolepým obrazem nebeské liturgie – výzva k jáсотu v nebi. První slovo hymnu je výzva k jáсотu, *ať jásají*. *Anaklesis* je ukončena latinským slovem *resultet* (ať zní). Dvojice *exsultet* – *resultet* tak vytváří rámec jáсотu „v tomto svatém domě Božím“. Jde tedy o spojení liturgie nebeské s liturgií pozemskou „tady a teď“. První část hymnu používá výrazy smyslového vnímání:

Sluch: jáсот, zvuk polnice, zpěv lidu.
Zrak: země zalitá září, mizející temnoty,
lesk jasného světla.

2. Prosba jáhna o požehnání

Tato část se vynechává, pokud hymnus zpívá někdo jiný, než jáhen. Latinský text se o jáhnech nezmiňuje, používá termín *intra Levitarum numerum* – do počtu levitů, tedy v přeneseném smyslu služebníků oltáře.

3. Preface

Na rozdíl od eucharistických prefací, které se obračejí k Otci skrze Syna, se preface hymnu *Exsultet* obrací k Otci a k Synu: abychom ... všemohoucího Otce i jeho jednorozeného Syna oslavovali... Preface dále vyjadřuje tradiční soteriologický postoj – Adamův hřích (starý dluh) je vykoupen Kristovou obětí.

4. Anamnéze I

a) Pět připomínek velkých Božích činů, pětkrát „Haec...“ (To je...)

V první části anamnéze jsou připomenuty skutky Boží související s jak s exodem z Egypta, tak s Kristovou smrtí a vzkříšením. Zde se nachází pět připomínek velkých záchranných Božích činů: zabití beránka, přechod rudým mořem, ohnivý sloup na poušti, návrat k milosti a Kristovo vítězství nad smrtí.

Velikonočním beránkem je Kristus, jeho krev chrání věřící před hříchem stejně jako krev beránka starozákonní paschy chránila Izraelce před úderem anděla smrti. Text tak propojuje dávné vysvobození z otroctví faraonova a vyvedení světlem ohnivého sloupu s Kristovým vítězstvím nad smrtí, symbolizované svíci: sloupem

světla ze včelího vosku. Tato noc nás vrací k milosti – tedy jde o vyjádření postoje uzdravení a návratu k původnímu stavu před hříchem.

b) Citace textu Ambrože Milánského

„*Nic by nám neprospělo, že jsme se narodili, kdybychom nebyli vykoupeni.*“ Jde o přímou citaci z textu Ambrože Milánského: Úvod do evangelia podle Lukáše. Přináší nový prvek do textu hymnu: vykoupění, tedy téma, které se v dalších částech hymnu ještě dvakrát vyskytne.

c) Pět zvolání „Ó...“

Tato zvolání, či aklamace, začínají citoslovcem „Ó...“. Tvoří paralelu k pěti předchozím připomínkám Božích spásenosných činů „*Haec*“. Zde se nachází také slavná „*felix culpa*“ – šťastná vina. Jde o paradoxní vyjádření úžasu nad tajemstvím vykoupění. Kolem roku 1000 se tato část hymnu přestává vyskytovat v dochovaných rukopisech v oblasti dnešního Německa a Francie, je používána pouze v Itálii. Opat Hugo z Cluny (+1109) nařídil zmínku o šťastné vině z liturgických knih zcela odstranit, a to pro její paradoxnost: Adamova vina (základ nauky o prvotním hříchu) nemůže být oslavována adjektivem „šťastná“.

Tomáš Akvinský použil liturgické vyjádření *felix culpa* jako základ pro svou tezi o tom, že člověk po vykoupění byl pozvednut na vyšší úroveň přátelství s Bohem, než při stvoření. Tomáš se také zasadil o znovuzavedení pojmu *felix culpa* do textu hymnu *Exsultet*. Tato verze byla následně roku 1570 potvrzena papežem Piem V. a zahrnuta do římského misálu.

Poslední, pátá z těchto aklamací vypovídá o příchodu Krista z říše zemřelých a ilustruje tak učení o sestoupení do podsvětí, kde podle tradiční nauky očekávali vykoupení zemřelí patriarchové, proroci a další starozákonní spravedliví.

d) Parafráze žalmu 139

Biblický text, na který parafráze navazuje, zní takto: *Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem. Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo.*

Ž 139, 11-12 (ČEP).

5. Epikléze I: Obětování svíce

Jako oběť je přinášena jak chvalozpěv, tak svíce. Tato oběť zakládá charakter hymnu Exsultet, ve kterém shromážděné společenství, podobně jako při eucharistii, předkládá obětní dary, v tomto případě svíce a chvalozpěv na svíci.

6. Anamnéze II – chvála svíce a pilné včely

Ve druhé anamnézi je v latinském textu použit termín *columna*, tedy sloup, označující svíci ze včelího vosku. Tento pojem navazuje na předchozí zmínku ohnivého sloupu, který vedl Izraelity z Egypta v noci a ukazoval jim směr. Zde je ohnivým sloupem Kristus, zastoupený svíci. Světlo svíce neubývá, protože jako tající vosk živí oheň, tak Kristus svou milostí živí božský plamen ve svých vyvolených.

Apis mater, tedy včelí matka – královna (český překladatel použil termín *pilná včela*), byla v antice považována za panskou bytost, která dává život mladým včelám. Tento symbol je pozůstatkem části hymnu Exsultet, zvaný chvála včely, který byl z misálu z roku 1570 odstraněn,

a který byl převzat doslovně z Vergiliova textu *Georgica*

7. Epikléze II – „Lucifer“ (světlo, v české překlady jitrní vládce světla)

V závěrečné části hymnu Exsultet se objevuje náznak několika biblických motivů, zpracovaných poetickou formou. Je to především motiv čekání věrného služebníka, viz např. Lk 12, 37: *Blaze těm služebníkům, které pán, až přijde, zastihne bdící. Amen, pravím vám, že se opáše, posadí je ke stolu a sám je bude obsluhovat.* Je také možné, že jde o náznak mystiky Písne písní, 8,6: *Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky. Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův.*

Kristus je zde nazýván v latinském textu *lucifer*, tedy ten, který přináší světlo – český překlad užívá termín *jitrní vládce světla*. Obětní charakter závěru hymnu je vyjádřen prosbou o přijetí líbezné vůně svíce. Vlastní závěr chvalozpěvu Exsultet je opět nesen poetickým vyjádřením nauky *sestoupil a vystoupil*: ten, který se vrátil z říše zemřelých a jasně zazářil lidskému rodu.

8. Závěrečné Amen

Exsultet v ekumenickém prostoru

Exsultet je používán v současnosti v liturgiích římskokatolické a anglikánské církve, v liturgii starokatolické, v některých církvích luterských a v dalších církvích vzešlých z reformace. Následující tabulka nechce být vyčerpávajícím zdrojem o hymnu Exsultet v ekumenickém prostoru, cílem je načrtnout podobnosti a rozdíly v liturgickém užití tohoto chvalozpěvu.

CÍRKEV

CHVALOZPĚV EXSULTET

STAROKATO- LICKÁ

V českém starokatolickém misále z roku 2011 je uveden jak Exsultet v tradičním překladu (místo *mater ecclessia* je text *svatá církev*), tak zjednodušená verze s odpovědí lidu. Jde o recitovanou formu, kdy se pravidelně opakuje aklamace celého společenství: *Ježíš žije! Vstal z mrtvých, aleluja!*

ANGLIKÁNSKÁ

V Book of Common Prayer je vysoká shoda v použití hymnu Exsultet s římskokatolickým ritem. Paškál je nesen diákonem, tedy jáhnem, který také zpívá Exsultet. Jáhen také asistuje u křtu a u eucharistie.

V současné podobě je text anglikánského Exsultet oproti římskokatolickému pojetí výrazně zkrácen, chybí aklamace „Ó...“, není zmínka o pilné včele, ani o šťastné vině. „Jitřní vládce světla – lucifer“ je překládán jako *morning star* – jitřní hvězda

LUTERSKÉ CÍRKEVE

V německých luterských církvích je hymnus Exsultet rozsahem stejně velký jako v římskokatolickém textu z roku 1970. Historicky nejproblematictější a „nejodvážnější“ části, tedy *felix culpa* a *apis mater*, jsou obě přítomny v německém luterském evangelickém překladu.

ŘÍMSKOKATO- LICKÁ

V římskokatolické církvi existují neoficiální pokusy Exsultet zjednodušit, a zavést odpovědi lidu (formou ekfonéze a aklamace, tedy dialogickou formou), protože přes svou nespornou krásu a starobylost, je hymnus předepsán jako dlouhý zpěv jáhna a některé farnosti či někteří věřící jej vnímají jako příliš dlouhý „operní“ výstup jednoho aktéra.

ČESKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ – LITURGICKÁ INI- CIATIVA COENA

Na webových stránkách iniciativy Coena (www.coena.cz) je uveden Exsultet v podstatě v tradičním znění, vcelku identickém s římskokatolickou variantou textu. Významnější odchylkou,

kerou jsem zaznamenal je použití slov *církev, nevěsta Kristova* namísto *mater ecclessia*. Chybí *šťastná vina* a také *pilná včela*.

Závěr

Exsultet je tradiční velikonoční hymnus s kořeny ve 4. století, kdy v římské liturgii mizí tradiční lucernarium, nicméně o slavnost světla ve velikonoční vigílii zůstává, přičemž se objevuje chvalozpěv na velikonoční svíci, která symbolizuje zmrtvýchvstalého Krista. V průběhu staletí byl text hymnu upravován: byla do něj vložena pasáž z Vergiliových Georgik o pilných včelách a po několika staletích byla zase odstraněna. Podobně tomu bylo s přímluvami za panovníka svatě říše římské národa německého.

Exsultet obsahuje odvážné teologické koncepty: *felix culpa*, nezbytný hřích Adamův. Exsultet pracuje se smyslovými obrazy akustického a vizuálních charakteru a použitím sloves smyslového vnímání získal působivý charakter a poetickou hloubku. Tento hymnus strukturou připomíná anaforu – obsahuje úvodní dialog, několik anamnetických částí a také prvky epiklese, kde jsou vyjádřeny koncepty svíce jako obětního daru.

↳ Petr Miencil

Církev ve světě internetu: #Starokatolíci

Zaslechli jste již někdy slovo „hešteg“? Toto slovo (ang. hashtag) označuje slovo nebo frázi označenou znakem „#“ (tzv. mřížka, plůtek).

Význam slova označeného tímto symbolem je dnes chápán jako forma klíčového slova. Nejčastěji je využíván k „jednoznačnému“ označení článků, dokumentů nebo jejich částí, popřípadě klíčových, či podstatných slov.

Krátké příspěvky na sociálních sítích mohou být označeny umístěním „#“ před významná slova. Mezi příspěvky, které pak použijí takovéto klíčové slovo, vzniká propojení, a lidé se tak mohou snadněji dostat jediným kliknutím k jiným zajímavým příspěvkům na stejné téma.

Nezapomeňte proto příště ve vašich statusech na Facebooku nebo na fotkách na Instagramu používat náš #starokatolíci, označení vašeho #města nebo #události.

Nemocniční kaplanství

V rozhovoru s Alenou Válkovou jsme se dočetli, že se do kontaktu se starokatolic-tvím poprvé dostala ve své práci – jako zdravotní sestra na bohoslužbě nemocnič-ního kaplana Petra Krohe. Poprosili jsme proto také Petra, aby nám přiblížil svou službu.

Služba nemocničního kaplana je vzhle-dem ke statistikám počtu nemocnic a pa-cientů nejen „netradiční“, ale spíše „ra-ritní“. Kaplanů je málo a nepatří ke stan-dardu nemocnic. Navíc je kaplanství v ne-mocnicích zatíženo mnoha mýty a před-sudky. V našem prostoru mu udělala „re-klamou“ Haškova postava feldkuráta Katze, později to byl kaplan ze seriálu M.A.S.H. Když přidáme tradiční pohled na „pana faráře“, který do nemocnice přináší „poslední pomazání“, je obraz kap-lana v očích pacientů a personálu téměř hotov. K typickým situacím patří tato: Sestra přijde na pokoj a ptá se, zda má pa-cient zájem pohovořit si chvílku s kapla-nem. Pacientovou reakcí jsou vyvalené oči a vyděšená otázka: „To jsem na tom už tak špatně? Už umírám?“ Trpce úsměvná situace. Služba kaplana v našich nemocnicích je zatížena předsudky a trvá to nějaký čas, než pacienti i personál v ne-mocnicích pochopí pravou podstatu ne-mocničního kaplanství. To, co má kaplan především ve svém „popisu práce“, je do-provázení. V náročných a obtížných situ-acích hledá kaplan smysluplnost, hledá to, co pacient pro své utrpení v tu chvíli ne-vidí. Podporuje, naslouchá a také se modlí. Umění naslouchat a zvládat pocit nejistoty je jednou z důležitých kompe-tencí kaplana.

Na druhou stranu je důležité napsat, že služba v nemocnici se nijak nevymyká ja-kékoli jiné křesťanské službě. Je úplně stejná, jako služba kohokoli, kdo se vydal po stezkách Hospodinových. A tak se ne-mocniční kaplan vídá s lidmi, kteří chtěli být jinde a s někým jiným, podporuje a sám potřebuje podepřít, občas je obklo-pen vůni kadidla a jindy pachem výkalů. Modlí se, a ne vždy se cítí vyslyšen. Víra mu pomáhá a jindy je břemenem. Občas vystoupí k výšinám radosti a jindy padá pod tíhou vlastních chyb. Kaplanská služba je službou, jako každá jiná. Zá-sadní je prosit o dary Ducha svatého a žít s vědomím, že Hospodin je dobrý pastýř.

↳ Petr Krohe

Zeptali jsme se...

Petře, působíš jako nemocniční kaplan a jáhen v nemocnici U sv. Apolináře. Mohl bys nám popsát, jak ses k této netradiční a zajímavé službě dostal?

Pracuji v nemocnici, kde slouží 5000 zaměstnanců a pacientů je zde nepočítaně. Ke své službě kaplana jsem se dostal – jako v mnoha jiných případech – náhodou. Takovou náhodou, ve které později spatřujeme Boží vedení. Mám tyto „náhody“ rád. Díky nim se k nám „prolamuje“ cosi Božského a nevýznamná situace může změnit náš život. Podobně se to stalo i v mém případě. Kolega psycholog mne požádal, zda bych mohl místo něj vykonávat supervize v nemocnici. On byl za-neprázdněný jinde. Nabídku jsem přijal a po čase, když projekt končil, mne vedení nemocnice oslovilo s otázkou, co mohou udělat pro to, abych zůstal. S radostí jsem jim nabídl, že mohu pracovat jako kaplan. A pak už to šlo velmi rychle. Abych upřesnil, původně jsem byl přijat jako kaplan výhradně pro personál. Teprve později jsem začal navštěvovat pacienty.

Jak taková speciální pastorece v nemocnici probíhá? Co lidem nabízíš?

Nemocniční kaplan především doprovází. Pastorece je silné slovo. Jen výjimečně se potkám s járou v tradičním pojetí. Použijeme-li obrazné přirovnání, pak kaplan nevede jako pastýř, ale ochraňuje a doprovází toho druhého na jeho vlastní a osobitě cestě. V praxi proto spíš naslouchám, než hovořím. Využívám hodně prvky logoterapie, kterou jsem kdysi studoval a vedu klienty k pochopení smyslu toho, co se děje. Je to mnohdy dlouhý proces. Často se pacienti potřebují pobavit o obyčejných věcech. O tom, co měli rádi a co se jim líbilo. O jejich dětech. Takže jsem si vyslechl přednášku o stavbě metra, o podstatě leteckých motorů, o dětech, které odešly do světa, o zabezpečení železničních tratí nebo o cestách po Mongolsku. Jsou to osobitě a silné příběhy. Kaplan naslouchá a mnohdy i to stačí. Na první pohled to vypadá, jako že je to málo. Doprovázení má mnoho tváří.

Mají lidi o takovou formu služby zájem? Vidiš už nějaké ovoce?

Zájem trvale vzrůstá. Kaplan v nemocnici přichází do těžké situace, kdy ho obklopuje racionalistické nemocniční paradigma někde z konce 19. století. Duše neexistuje, protože ji žádný lékař při pitvě neviděl. Hotovo. Poněkud přeháním, ale tak nějak to vypadá. Musím zdůraznit, že klima se pomalu mění. Kaplani získávají své místo ve zdravotním týmu. A zdravotníci si uvědomují, že kromě perfektní odborné péče je zde třeba někoho, kdo do systému nemocničních postupů může přinést jiný pohled. Nechci, aby to vypadalo, že kaplan je jediný, kdo vnáší spiritualitu do zdravotnictví. Jsou tam věřící sestry, křesťanští lékaři. Jen jsou zpravidla výjimkami na svém postu. A navíc mají hromady práce, která jim omezuje jejich prostor pro rozhovor o spirituálních potřebách.

Výsledky kaplanské práce nejsou tak jasně viditelné a měřitelné. Pro mne je úspěchem, když vidím, že se lidé usmívají. Že je jim líp. Vedu bohoslužby v porodnici u Apolináře. Díky nim vzniká malé společenství zaměstnanců a pacientů (kteří přicházejí i po ukončeném pobytu v nemocnici), máme ve společenství tři katechumenky... Je hezké, že do kaple přicházejí často lidé, kteří neproftikovali svou víru nebo byli tzv. „nevěřící“. Z toho mám také radost. Vše je však křehké, v počátcích růstu. Kaplanem jsem necelé dva roky a kapli mám na starost něco přes rok.

Jaké výzvy v této oblasti vidíš v souvislosti s naší Starokatolickou církví v ČR?

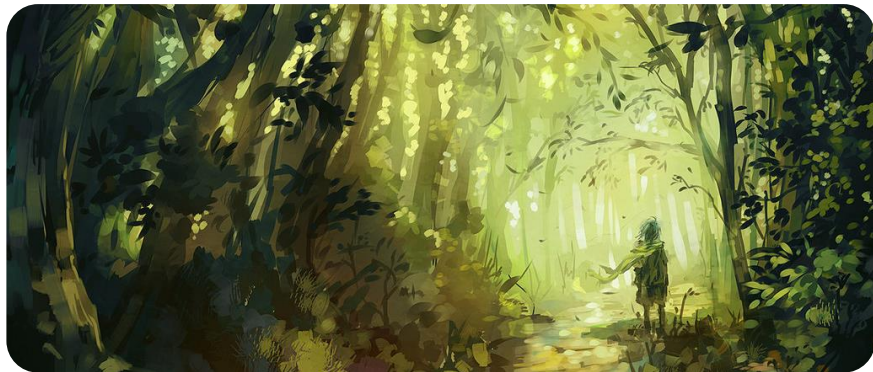
Kaplanství je velmi zajímavou příležitostí pro absolventy teologických fakult. Je to profese, která má velkou perspektivu. Kaplanů je velmi málo. Na druhou stranu je mnohdy velice obtížné stát se kaplanem v konkrétní nemocnici. Je třeba velké trpělivosti, a zvláště na začátku musí počítat s množstvím sil a energie, kterou vynaloží (a mnohdy marně). Začátky jsou v této profesi velmi náročné. Role farního společenství je také důležitá. Každý kaplan potřebuje podporu, společenství, sdílení a modlitbu.

↳ připravil Martin Kováč

Foto: Archiv PK

Pro naše nejmenší: Kterak Matěj zabloudil v lese.

Autor: nuriko-kun

Matěj byl chlapec, který žil s rodiči ve vsi u řeky Sázavy. Byl to šikovný chlapec, tmavovlasý, štíhlý a vysoký. Oči měl světle hnědé a ostré rysy ve tváři. Chci vám povědět jeho příběh a stejně jako minule jej zpestřím nesmyslem v každém odstavci. Poznáte, co je v našem příběhu špatně? Prozradím vám, že náš příběh se odehrává ve středověku, tentokrát ve století jedenáctém, kdy nebyla žádná auta, ani elektřina, plyn, nebo internet. Dokonce jsme ještě neměli ani krále. Na trůnu v Praze seděl kníže Oldřich, kterého měl zakrátko vystřídat jeho syn Břetislav.

Matěj byl jedním z pěti dětí, které jeho rodiče měli. Byl zvědavý a rád chodil po lesích a sledoval zvířata, obdivoval krásu květin, mohutnost starých stromů, průzračnost říční vody a kresby, které vykouzlily mraky na nebi. Jeho otec byl sedlák a tak se Matěj musel ohánět, aby rodičům na poli pomohl. Měli dva koně, několik ovcí a jednu žirafu.

Matěj tedy měl vše, co potřeboval, aby se z něj jednoho dne stal správný chlapík. Trápilo ho jen to, že neměl žádné kamarády. Tedy, ne že by v jeho vesnici nebyli jiní chlapi, těch tam bylo docela dost, ale

nějak si s Matějem nerozuměli. Dokonce, ani když jim řekl, že mu táta koupí motorku, nepřimělo je to, aby se s Matějem chtěli bavit.

Matěj to řešil tím, že se staral více sám o sebe a tvářil se, že mu ostatní kluci vůbec nechybí. Chodil hlouběji a hlouběji do lesa a poznával jeho krásu. Někdy mu táta dovolil jet na projížďku na koni. Třeba se z něj jednou stane rytíř a umění jízdy na koni se mu bude náramně hodit. Myslel si jeho otec. Třeba bude můj syn jednou v televizi. Říkal si.

Jednoho dne, zrovna bylo po dešti, se Matěj opět nepohodl s kluky ze vsi. Chtěl jít s nimi zkoušet chytat ryby, ale oni ho mezi sebe nevzali. Uraženě na ně křikl několik urážek a vydal se do lesa. Tentokrát byl tak rozčilený, že se toulal dál, než kdykoli předtím. Byl dokonce tak rozčilený, že si nedal pozor na cestu. To se mu ještě nikdy nestalo, ztratil směr a zabloudil. Když mu to došlo, bylo už slunce za půlkou své denní cesty a blížilo se k západu. Matěj se snažil najít nějaké turistické značky, ale žádnou neviděl. Zmateně se vydal směrem, kde tušil konec lesa.

Páni, to byla cesta. Matěj přelézal spadlé stromy, prodíral se houštinami a bojoval s ostružiním, které mu drásalo ruce i nohy svými drobnými, ovšem ostrými ostny. Dvakrát mu přes cestu proběhla liška, třikrát divoké prase a jednou dokonce skupina červenomodrých trpaslíků s bambulkami na čepicích.

Vyčerpaný, hladový a žíznlivý dobelhal se konečně ven z lesa. Stanul na veliké mýtině, na které uviděl malé poličko, dřevěnou kapličku a jeskyni. Z té právě vyházel statný muž, širokých ramen a hustých černých vlasů. Jaké měl vlasy, takové měl i oči. Byly hluboké a tmavé, ale přitom velmi přátelské. Matěj ucítil, jako by jej něco táhlo zpátky do lesa. Tmavovlasý muž právě prošel kolem zaparkovaného traktoru, když zvolal: „Ani se neopovažujte! Ihned jej pusťte! Ve jménu Ježíše Krista, vám prikazuji, abyste mne poslouchali!“ Měl hluboký, zvučný hlas. Při jeho slovech, jako by Matěje něco pustilo. Matěj zíral na přicházejícího muže a měl trochu strach. Jeho slova, mu nedávala smysl. Trpí samomluvou? Nebo snad telefonuje, jako ti lidé, kteří mají handsfree v uchu?

„Neboj se chlapče a pojd' ke mně! Mám pro tebe upečenou pšeničnou placku.“ Matěj nechápal. Jakou placku? Copak věděl, že přijde? „Já...já, jsem... zabloudil.“ Vykoktal ze sebe.

„Zabloudil, nezabloudil, kdo ví?“ Usmál se muž a objal hoča, kolem ramen. Matěj měl zvláštní pocit bezpečí. „Třeba tě někdo vedl, navzdory těm stvůrám, co by tě nejraději nechali uprostřed lesa.“ dodal. Matěj nechápal, o čem mluví, ale tolik odvahy, aby se zeptal, zatím neměl. Muž ho dovedl do jeskyně. Tedy jeskyně to byla kdysi. Ten muž si jí však upravil a vybavil

tak, že by se člověk cítil, jako v domě. Uvnitř stál stůl s lavicemi. Na stěně visel kříž a pod ním na malém stolíku vyrobeném z jahodového dřeva, ležela veliká, stará kniha. U jedné stěny jeskyně, blíže k východu bylo ohniště s jednoduchou kamennou pecí.

„Sedni si.“ pokynul muž Matějovi a nekam za něj zavolal: „a vy počkejte venku, dokud vám nedovolím odejít.“

„Vy... vy tady bydlíte sám?“ Ptal se nesměle Matěj, zatímco si sedal na dřevěnou lavici.

„Sám.“ přikývl muž. „Jmenuji se Prokop a žiji tady jako poustevník, abych se mohl věnovat, jen Bohu a nemusel se rozptylovat světskými věcmi.“ na chvíli se odmlčel. „Občas tady za mnou chodí můj syn Jimram a synovec Vít s přáteli. Chtěli by tady žít se mnou a jednou skutečně budou.“ Usmál se a posunul k chlapci hrnek z pálené hlíny. „Uvařil jsem ti odvar z lesních bylin. Posílí tě. Pak se spolu pomodlíme, abys měl sílu k tomu, co máš spatřit.“ Matěj už zase měl trochu strach z toho divného poustevníka, který si říká Prokop. Pokud si Matěj pamatoval, nikoho s takovým jménem neznal.

„Když jsem tady přišel, musel jsem se vypořádat s démony, kteří obývali tuto jeskyni. Ale kdo ví, třeba jsem si ty čerty přivedl sebou jako ty.“ Matěj sebou při těch slovech trhl, až málem vylil teplý nápoj z hrnku. „Nelekej se, každý člověk je napadán démony, kteří se jej snaží odvrátit od Boha.“ Jakoby sám nad vlastními slovy přemýšlel, pokýval Prokop hlavou a pokračoval. „Kdo si nedá pozor, ten si je pak vodí sebou, aniž by o tom věděl. Takové počítače jsou jich plné.“

Matěj dopil kofolu a cítil se skvěle. „Já jsem si sebou přivedl démony? To jako

d'ábly?“ Zeptal se konečně. Prokop pokýval hlavou. „Pustil jsi je příliš blízko tou svou uštěpačností, ostrými vtipy vůči svým bližním a povýšeností. Oni pak to v tobě posilovali natolik, až tě lidé okolo tebe, přestali mít rádi.“ Prokop se na hocha podíval svým hlubokým pohledem a Matěj v něm spatřil smutek. „To proto se tě ostatní kluci straní. Démoni, nebo taky čerti, jak se jim říká, mají radost, když je člověk sám. Oni chtějí, abychom se odvraceli od ostatních lidí a nakonec i od Boha. Proto tě pobízeli, aby ses stále více a více chlubil, povyšoval a přehlížel ostatní kluky. Abys ostatním nenaslouchal, když ti chtěli taky něco říci. To si pak d'ábové mnuli ruce.“

Matěj sklonil hlavu a do očí mu vstoupily slzy. Prokop mu položil ruku na rameno. „Je dobře, že toho lituješ, jen tak se jim můžeš postavit. Když si uvědomujeme svou slabost, Bůh nás rád podpoří.“ Matěj začal Prokopovi tiše vyprávět o svém životě. Tentokrát to však nebylo vyprávění plné namyšlenosti. Chlapec tiše vyprávěl, jak moc chtěl být středem pozornosti, jak moc chtěl, aby jej druzí obdivovali a jak proto začal druhé přehlížet. Jak tak povídal, začal v něm narůstat pocit síly se tomu všemu postavit. Toužil se změnit. Rostlo v něm vědomí, že nemusí být lepší než ostatní. Pocítil, že Bůh jej miluje takového, jaký je. Najednou si byl jistý, že má velikou cenu a že i ostatní jsou velmi důležití v Božích očích. Zvedl hlavu a spatřil Prokopa, jak se usmívá. „Dobře, uvolnil jsi nitro Bohu, aby do něj mohl vstoupit.“ Potichu pronesl modlitbu a pohladil chlapce po vlasech. „Teď jsi připraven.“ řekl a zvedl se od stolu. Digitální hodiny na stěně, ukazovaly deset hodin. Matěj si teprve teď uvědomil, jak dlouho už tady je.

Prokop jej vyvedl ven a položil mu ruku na ramena. „Nejprve ti ukážu toho, kdo tě sem přivedl.“ ukázal ke kapliče. Jakoby se Matějovi otevřely oči, spatřil nádherného muže v zářícím bílém rouchu, ze kterého zářila moc a sláva. „To je kosmonaut?“ zeptal se Matěj. „To je anděl strážce,“ odpověděl poustevník. „A teď se podívej támhle,“ pokynul směrem k lesu. To, co tam chlapec spatřil, se nedá příliš dobře popsat. Krčily se tam podivné bytosti. Snad by se dalo říci, že byly nějak vzdáleně podobné andělovi, kterého chlapec spatřil předtím, ale celé potemnělé a zkroucené. Šla z nich hrůza, ale Matěj se nebál. Pochopil a přijal skutečnost, že Bůh je mocnější. Jakoby si vzpomněl na Prokopova slova, která poustevník řekl, když sem Matěj přišel, zvolal: „Ve jménu Ježíše Krista, Syna Božího, klidte se od tud a už se ke mně nikdy nepřibližujte.“ Matěj měl pocit, že i jeho strážný anděl má radost. Jako by slyšel od kapličky jeho slova: „Neslyšeli jste, zmizte, kam patříte.“ Na kraji lesa, už nikdo nebyl.

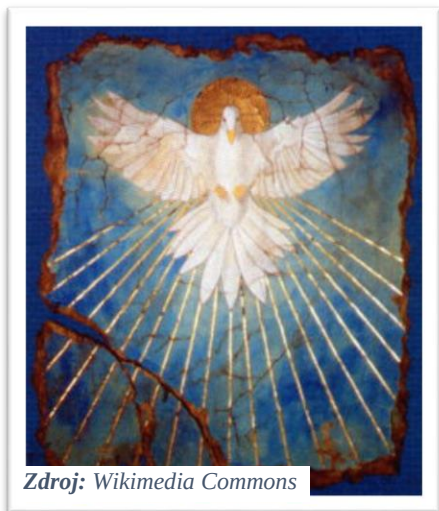
Matěj zůstal u Prokopa do druhého dne a pak se vrátil domů. Cestou viděl veverku, jak si pochutnává na medvědovi, kterého právě ulovila.

Ve vsi se všichni divili nad tou změnou. Matěj byl přátelský a laskavý, ta tam byla jeho dřívější pýcha a jízlivé poznámky. Každý chtěl být jeho kamarád. Ani na svého nového přítele nezapomínal. Navštěvoval Prokopa tak často, jak jen mohl i poté, co na té mýtině vznikl z povolení knížete Břetislava klášter, a spolu s Prokopem tam žilo mnoho dalších bratří řádu benediktinů. A kdo ví, třeba se Matěj nakonec stal jedním z nich, ale to už je jiný příběh.

↳ Kamil František Kozelský

Jaký je Duch svatý v liturgických textech Letnic?

Zveme vás na hlubinu. Zamyslet se nad Letnicemi a jejich hlavním aktérem – Duchem svatým z trochu jiného úhlu.

Svátek Letnic uzavírá Velikonoční dobu. Slavíme jej padesátý den po Vzkříšení a desátý den po Nanebevstoupení Páně. Letnice stojí stranou a nejsou slaveny s takovým důrazem, jako Vánoce nebo Velikonoční Triduum, které se díky obecnému přijetí ve společnosti slaví tak trochu „samy“. Přispívá k tomu všeobecné akceptování těchto dvou svátků a množství méně, či více křesťanských podtónů v podobě dárečků, setkání u svátečního stolu, ratolestí, beránka či Velikonočního pondělí a očekávání probouzejícího se jara. Navíc státem uznané dny pracovního volna usnadňují jejich slavení a prožívání.

Církev slaví Letnice od 4. století a důraz na jejich slavení je v proměnách času různý. Dnes slavnost začíná vigilií v předvečer svátku a po Letnicích samotných

následuje ještě Svatodušní pondělí. V historii si Církev „dopročila“ Letnice Svatodušním Oktávem, který byl v rámci liturgické reformy zrušen. Za První republiky bylo Svatodušní pondělí státním svátkem a tato tradice je zachována v mnoha evropských zemích doteď (Německo, Rakousko, Belgie, Švýcarsko a dalších). Na svátek seslání Ducha svatého navazují svátky Nejsvětější Trojice a Svátek Těla a Krve Páně, které už spadají do liturgického mezidobí.

Tolik krátká sumarizace faktů. Tu je dobře občas připomenout. Byli bychom však špatnými křesťany, kdyby nám stačilo pár informací, zaškatulkovaných někde v naší hlavě. Zatřídit si vědomosti, uložit je do nějaké pomyslné police jako dobře namazané nářadí, připravené k použití, to není projevem živoucí víry.

Chci Vás pozvat ještě dál na hlubinu a zamyslet se nad Letnicemi a jejich hlavním aktérem – Duchem svatým – z trochu jiného úhlu.

Kdo je vlastně Duch svatý? Třetí osobou Trojice, kterou nám v plnosti zjevil Pán Ježíš svým pozemským životem, a kterou nám přislíbil poslat po tom, co vystoupí k Otci. Častá a velmi rozšířená představa Boha Otce je muž – stařec. Ježíš Kristus je jeho syn. Ale jak naložit s Duchem svatým? Nečastějším zobrazením Ducha v Západní tradici je holubice. Toto znázornění notně pokulhává a vyjadřuje vlastně bezradnost předchozích generací, jak osobu a funkci Ducha svatého srozumitelně položit.

Všechna tři velká monoteistická náboženství odkazující se k Abrahámovi jako prarotci víry, vycházejí z patriarchálních představ o uspořádání světa. Muslimové ženský element vytěsnili ze své víry nejvíce. U židů je Bůh vnímán jako Bůh otců a v historii vyvoleného národa jen občas na povrch prolupují ženy-hrdinky jako Debora, Rút nebo Ester... Avšak už od Genesis se ve svatých textech postupně, stále více setkáváme s Boží moudrostí nebo Hospodinovým duchem, který má v řecky psaných knihách Starého zákona mnoho ženských rysů a je přípravou na poznání Ducha, jak nám jej zjevil Pán Ježíš.

Ježíše na jeho pozemské cestě doprovázejí už ne pouze apoštolové, ale i ženy a tyto ženy hrály v prvopočátcích Církve důležitou roli (ženy pod křížem, Marie z Magdaly jako první svědkyně Pánova zmrtvýchvstání, jáhenky prvotní Církve). Aristoteles nepovažoval ženu za rovnocennou muži. Scholastická teologie tento pohled snižující význam ženy částečně převzala a oproti původnímu modelu ženský element upozadila. Způsobila většinou hierarchické a mužské vnímání církevního společenství v neprospěch prorockého, mystického a taky ženského. Vžitou dominanci maskulinního myšlení v Církvi se daří měnit jen pomalu. V této souvislosti lze nahlédnout spojitost mezi rozvojem Trojiční teologie a znovuobjevením role Ducha svatého v Církvi.

Vlastnosti, které považujeme za typicky ženské, se zdají zásadní pro budování a rozvoj spravedlivějšího světa a svatější Církve. V novozákonních textech se nám

zjevuje, že právě Duch svatý je jejich nositelem. To převrací dodnes většinové mentality pojetí Boha jako muže, vládce, patriarchy, bojovníka, hierarchy. Bůh skrze Ducha dostává podobu ženy-matky a nahlížíme v něm typicky ženské vlastnosti. Liturgická čtení připravená pro den Letnic o takových projevech Ducha mluví.

Ve druhé kapitole Skutků (Sk 2, 1-11) čteme, že apoštolové byl shromáždění na jednom místě, nejspíš ke společné modlitbě. Hukot a silný vítr proměnil poklidný modlitební večer a nad každým z nich spočinul jeden ohnivý jazyk. Najednou všichni začali mluvit rozličnými jazyky:

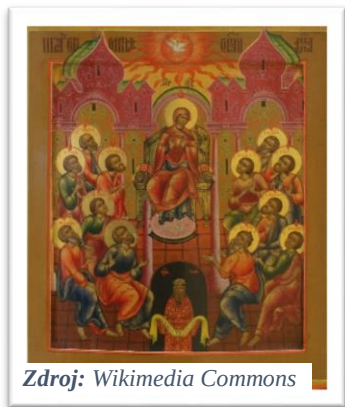
**DUCH SVATÝ VYTVÁŘÍ DOMOV
CÍRKVE, SPOJUJE RODINU VĚŘÍ-
CÍCH A JE HYBATELEM EKUMENIC-
KÝCH SNAH.**

„Jak to, že je slyšíme každý ve své rodné řeči: my Parthové, Médové a Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judeje a Kappadokie, Pontu..“ Zpráva odkazuje na radikální vstoupení Ducha svatého do situace a její totální přeměnu. Duch Svatý se zde projevuje jako burcující element: rozdmýchává, vytrhává přítomné z jejich poklidného stavu a je ho najednou v místnosti plno. Každý z přítomných mluví, jeden přes druhého a tolika jazyky! Není ze situace cítit typicky ženský prvek hovoru, možná i překotného, emocí, nápadů a ochoty k vyjití ze sebe a k svědectví?

Dokonce hned po ránu! Nebo že by toto byli typicky mužské projevy?

Příklad druhý, z Listu Sv. Pavla do Korintu (1 Kor 12, 3-13 až 31). Pavel píše o rozmanitých darech, které působí Duch. „Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu.“ Tyto projevy ducha jsou každému dány k tomu, aby mohl být užitečný ve společenství. Skrze křest „jsme všichni byly napojeni jedním Duchem“. Duch je zde představován jako jednotliví element, dává a rozdává, pro každého má něco jiného ale pro všechny dostatek. Není skoupý na mocné činy ani na dar služby potřebným. Působí jednotu údu, jejich vzájemnou koordinaci a tím i spokojenost. Je organizátorem, hybatelem a pečuje o celek Církve. V tom se podobá ženě-matce, jak ji představuje už Kniha Moudrosti. Duch svatý vytváří domov Církve, spojuje rodinu věřících a je hybatelem ekumenických snah. Nebo lapidárněji sjednocuje, protože matka si nepřeje nic jiného, než aby všechny její děti spolu vycházeli dobře, jakkoli jsou rozdílné.

Příklad třetí, z listu sv. Pavla Galat'ánům (Gal 5, 16-25). Pavel vysvětluje, že Duch osvobozuje od Zákona, od zlých tužeb a skutků. Vedení Duchem je osvobozující a posilující. Křesťané mají žít jinak, než žijí pohané. Ten, kdo žije podle těla, nemůže „mít podíl v Božím království“. Hned na to vyjmenovává, co znamená vedení Duchem a jak se projevují ti, kteří Ducha přijali: „Ovocem Ducha je láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost. „Jsou to vlastnosti, které se neopírají o logickou argumentaci, pracovní či jiný výkon, manažerské techniky, měření či porovná-

vání, odpovědnost, sílu a odhodlání. Pavlův výčet je typicky ženský, emocionální, iracionální, otevřený a jemný. Nelomozí silnými řečmi. Nešermuje velkými skutky. Nevybízí k boji a nastolení řádu. Nechává věci otevřené, s elementem nedoceneného, nevyřčeného, neuchopitelného. Jak typicky ne-mužské vlastnosti jsou ovocem Ducha!

Duch svatý je tedy někdo jiný, než si myslíme a než často proudí logika v Církvi. Duch svatý vystavuje základy na dosti iracionálních podložích, používá „lidsky slabé“ formule, koná neužitečně a občas nepodává pořádný věroučný výkon. A zrovna na ten výkon jsme mi lidé dneška tolik zvyklí! Působení Ducha si někdy ani nevšimneme, protože jsme se zapomněli dívat těma druhýma – neperformativníma očima Ducha svatého s jeho typicky ženskými vlastnostmi.

Dnes jsme na jednu stranu technicky a dovednostně daleko, jako nebylo lidstvo nikdy v minulosti. Na druhou stranu se musíme učit základním dovednostem zachování lidského i církevního společenství. Duch svatý nám ukazuje cestu, kterou se můžeme vydat.

↳ Jozef Kasper

Na skok u Máří

Pokud se tedy sám sebe ptám, co pro mě farnost u sv. Máří Magdalény znamená, pak jsou to pocity blízkosti mezi členy a s Bohem, a pocit obrovské svobody, který je ale vykoupen o to větší zodpovědností, kterou jsem dříve nikdy tolik nepocítil.

Rotundu sv. Máří Magdalény v Praze u Čechova mostu používají čeští starokatolíci již od roku 1908. Poslední restart však společenství při této kapli zažilo v roce 2002, když se duchovní správy ujali David Holeton a Benda Růžička. Jestliže je celá naše církev považována za silně svobodomyšlnou a spojující často lidi s velmi různorodými zkušenostmi, pro místní farnost to platí dvojnásob. Naši členové nejsou jen bývalí římskí katolíci a nově pokřtění, ale i lidé vzeší z evangelické tradice, evangelikalismu a anglikanismu.

Bohoslužby zaujmou na první pohled netradičním způsobem slavení eucharistie. Farnost se drží názoru Davida Holetona, že při používání hostií „je snazší věřit, že se jedná o tělo Kristovo, než že se jedná o chléb“. Při eucharistii je proto zpravidla používán krajíc běžného chleba. S tím souvisí rovněž dodržování symboliky lámání jednoho chleba pro všechny přítomné (1 K 10, 16b-17). To vše v kombinaci využitím vnitřní kruhové dispozice kaple, kdy misku s tělem Páně a kalich s krví si věřící podávají postupně v kruhu, vytváří pro mě osobně úžasnou atmosféru jednoty společenství. Naprostou samozřejmostí je návštěva nemocných členů s eucharistií. Pokud někdo z pravidelných účastníků bohoslužeb vícekrát „bez omluvy“ chybí, je kontaktován, zda není nemocen a zda nepotřebuje pomoc.

Tyto jednoduché, ale přitom velmi důležité věci mě krátce po příchodu do farnosti pohnuly podstatně zvýšit svou finanční obětavost, než jsem byl do té doby zvyklý a pokud jsem si všiml, tak v tom nejsem sám. Vyšší finanční příspěvky nejsou přitom od členů vyžadovány, stále platí, že pokud dávám, pak dávám ze svého nadbytku (M 12, 44). Značnou část darů přitom farnost nespočítává na svůj provoz, ale vždy podpoří různé sociální projekty. Mezi trvalky patří zaměstnávání „našeho“ bezdomovce na úklid kolem kaple a „krypty“ a podpora dětského tábora pro znevýhodněné děti, další se časem mění.

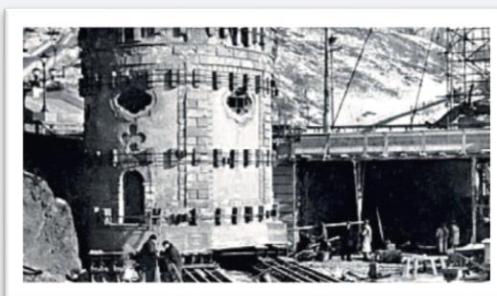
Aby tento článek nebyl obyčejným chvalo zpěvem, pak je třeba upozornit, že jádro společenství je velmi úzké a i 2 jáhenská svěcení bratrů z našich řad paradoxně farnost zmenšily. A to je asi největší výzva a nebezpečí pro starokatolíky v Praze. Zvyšuje se počet míst, kde se slouží bohoslužby a aktivita se pak rozměňuje. To sice přináší více misijních možností, ale při malé početnosti všech společenství v Praze to může naopak znamenat samotné ohrožení jejich existence. Jako minimum a začátek vidím ve větší spolupráci jednotlivých farností, která se zatím teprve rozbíhá.

Pokud se tedy sám sebe ptám, co pro mě farnost u sv. Máří Magdalény znamená, pak jsou to pocity blízkosti mezi členy a s Bohem, a pocit obrovské svobody, který je ale vykoupěn o to větší zodpovědností, kterou jsem dříve nikdy tolik nepocítil. Farnost nezačíná 5 minut před bohoslužbou a 5 minut po ní (káfe po bohoslužbě a případný fakultativní společný oběd v blízké restauraci je jen prostředek, ne cíl). Nejsme pasivní diváci, kteří se přišli podívat na lépe či hůře zahrané divadlo. Jsme součástí celku, který je dobrý či zlý podle toho, jak to my sami dopustíme. A základní nástroje pro naši existenci je nebýt lhotejný, všímat si maličkostí, snažit se více dávat než brát. Ne vždy se to daří, ale za pokus to stojí. A to se vyplatí v životě nejen církevním.

↳ Josef Jemelka

💡 VĚDĚLI JSTE, ŽE...

...naše kaple sv. Máří Magdalény u Čechova mostu z roku 1635 byla v 50. letech minulého století přesunuta na kolejích o 30 m?

Neváhejte ji někdy navštívit! Bohoslužby se zde slaví každou neděli od 10.00 h! 😊

Web farnosti:

www.mari-magdalena.webnode.cz

Facebook:

www.facebook.com/kaplemagdalena

...ze života naší církve

Velký pátek v katedrále
30. 3. 2018

Farní pouť se křtem, Tábor
22. 4. 2018

Rozhlasovka: Farnost sv. Máří
Magdaleny v Rotundě
29. 4. 2018

Setkání presbyteria,
Janské Lázně
29.4. - 1. 5. 2018

Farní pouť v Desné
13. 5. 2018

Farní pouť v Pelhřimově
20. 5. 2018

Najdete nás také na webu a sociálních sítích!

Starokatolická
církve v ČR

www.starokatolici.cz

www.facebook.com/starokatolici.cz

Přihlašte se také k odběru novinek
na www.starokatolici.cz/newsletter

